

ב"ה

י"ד תמוז תש"פ

החיים והשלום למע"כ הרה"ת מוהר"ר מאטי שיחי'

בנוגע לשאלתך, היות ששבעה עשר בתמוז מתקרב ובא, והוא יום תענית ציבור, האם זה נכנס בגדר מה שכתב המג"א (סי' תקעו סק"ב): "האידנא אין מתענין כלל בשעת הדפ"ק דמנוסה הוא כשאינו אוכל ושותה קולט ח"ו שינוי האויר", ולכן אין להתענות בי"ז בתמוז, או שתענית ציבור שאני?

תשובה – הנה זה ודאי דמי שחולה עכשיו ל"ע במחלת הקורונה, פשוט שאין לו להתענות, שהרי אכילה ושתייה מחזקות את מערכת החיסון, וכבר מבואר ברמ"א (יו"ד סי' קנה ס"ג) בשם הר"ן והריב"ש דכל האיסורים מדרבנן נדחים אפילו לחולה שאין בו סכנה. וה"ה תענית ציבור דרבנן שנדחת מפני החולי.

וכמו כן אנשים שיש להם מערכת חיסון מוחלשת (Compromised Immune System) כגון שעברו מחלה קשה או התקף לב ר"ל וכדומה ולפי דעת הרופא הצום יכול להזיק, שאין להם להתענות, שהרי זה חשש סכנה.

וכן מי שנחלה במחלה הנ"ל מכבר ועדיין לא חזר לבריאותו ומרגיש עדיין חולשה, יכול להקל בתענית זו.

אבל מי שלא חלה עדיין, וגם אין לו מערכת חיסון מוחלשת, והוא הולך כבריא, אינני רואה שום סיבה להקל שלא להתענות ולבטל תענית ציבור שגזרו חז"ל. ובפרט שעכשיו אצלינו בניו יארק כמעט ולא שומעים על אנשים צעירים ובריאים שנחלו לאחרונה, ולא ברור שהמצב דעכשיו הוי בכלל שעת הדפ"ק של המג"א, וגם לא מסתבר שאי אכילה ביום אחד בלבד תגרום להיחלשות במערכת החיסון והתדבקות יתר. ואדרבה, לאחרונה שומעים הרבה ממחקרים של רופאים שלצום יום אחד בשבוע הוא דבר טוב לבריאות, ויש שאפי' אומרים שיצומו פעמיים בשבוע.

ובכלל, המג"א כתב זאת רק בנוגע לגזור תענית על הדפ"ק, שהגם שמדינא דגמ' יש לגזור תענית ציבור על הדפ"ק, מ"מ האידנא אין גוזרים תענית על זה, אבל לבטל תענית ציבור שנקבע ע"י חז"ל מנא לן (וכבר העיר כן בשו"ת ראשית בכורים עמ' סט בהערה ד"ה וראיתי להזכיר).

וראה מש"כ כ"ק רבינו הצמח צדק נ"ע (בתשו' או"ח סי' קי [ובדפוס החדש הוא בסי' צג] בתשובה להגה"ח בעל דברי נחמיה, ראה השאלה בשו"ת דברי נחמיי' סי' מ) בנוגע לתענית ת"ב בזמן מגיפת החאלערי' שהיתה מדבקת הרבה יותר מהקורונה, וז"ל: "הנה ודאי דברי כת"ר נכוחים, ואעפ"כ במקום שאין המחלה בחזקה ח"ו נראה שיאכל פחות מככותבת בכדי אכילת פרס וכן בשתי' כמשנ"ת השיעורים בשו"ע סי' תרי"ח, דכך יש להורות כן לשואל בט"ב שבזה לא נעקר התענית לגמרי ע' ב"י סי' תקס"ח ורחמנא ליבא בעי. ומי שירצה להתענות במקום שאין המחלה בזעף ח"ו יש ליעצו ולהזהירו שלא ילך מפתח ביתו כל היום ולהכריחו כשיצא ישא סביב לחוטמו ופיו חתיכה קטנה קאמפער ומעט עשב מייענטע". [נעתק בשם הצ"צ בפתחי עולם

(להחסידי ר' דובער קאראסיק, סי' תקנד סק"י), ומשם להמשנ"ב (ביאור הלכה סי' תקנד ס"ו ד"ה דבמקום חולי).

הרי דגם במגיפת החולערי' שהיתה מסוכנת הרבה יותר מקורונה והרגה בין 40-50 אחוז מהחולים, והרופאים דאז אמרו שהתענית קשה לזה (ראה בצ"צ שם סי' קט), ציווה שיאכלו פחות מכשיעור בכדי שלא לבטל הצום, כש"כ שאין לבטל הצום באופן גורף עבור מחלת הקורונה שהסיכון לחלות בה באופן רציני הוא נמוך ביותר, שאין להשוות כלל להמצב שהיה באותו זמן.

וראה בשו"ת חתם סופר (ח"ו ליקוטים סי' כג) "על נידן דברת רופאי מומחים האומרים היוצא מפתח ביתו אליבא ריקנא ביום התענית דמו בנפשו בעידן ריתחא מגפת קאלרא (כולירע) ר"ל ומסתפק מה יהי' ביום צומא רבה ... לפי לשון השאלה שהרופאים הזהירו מצאת פתח ביתו בתענית, משמע כשהם סגורין בביתם אין התענית מזיק להם, א"כ יתענו ויהיה סגורים ויתפללו ביחידות ולא יקראו בתורה, כי אין זה כדאי לדחות איסור כרת דאורייתא. אך אם המומחים מסכימים שהתענית עצמו מזיק וכמ"ש מג"א סי' תקע"ו סק"ב, אז ישערו הרופאים כמה שיעור לגימה שצריך האדם שיתחזק גופו וינצל מספק סכנה, ואותו שיעור קאפע או טע או מרק ישתה פחות פחות מכשיעור..."

א"כ בנידון דידן, שלכל הדיעות שהצום אינו מזיק להבריאות בעצם, רק חשש רחוק שיכול להחליש את מערכת החיסון ואם יצא מהבית יכול לחלות יותר בקל, אז שישבו בבית כל היום וינוחו על משכבותם, ולא יצטרכו לבטל הצום.

וראיתי בספר חמדת הימים (קונטרסים, קונטרס שלישי תיקון למגיפה) שכתב שם לתלמידו "בענין האכילה הוי רגיל במאכלים קלים ובלתי יהיו מעופשים ולא תסבול רעב וצמא. **ולא תתענה באלה הימים זולת תענית ציבור**". הרי שכתב שבתענית ציבור יש לו להתענות.

לאחר שכתבתי כל זאת דיברתי עם רופא אחד (שהוא חסיד ויר"ש ורופא מומחה ובפרט במחלת הקורונה) שאמר לי שהצום אינו משפיע כלל על המחלה למי שהוא בריא לגמרי, ואין שום בעיה לצום, אלא א"כ יש למישהו בעיה בבריאות, שאז עליו לדבר עם הרופא האישי שלו בנוגע העצמו, אבל באופן כללי בריא יכול לצום.

והרופא כל בשר ומפליא לעשות יסיר מכל חולי ישראל כל מיני חולי וכל מיני מחלה, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

ע"פ אגל"א אג"ר